

1932-1933.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C25.

ASIA:

Wienissä olevan lähetystön rap. n:o 1.

Ministeri Vuolijoki.

Berlin, 14/12 1932.

Berlinissä, joulukuun 5 p:nä 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

FINLANDS BESKICKNING

nr 3387/633/32.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
5289 ac.		92
8/12.32		
5	C25	

H e r r a M i n i s t e r i ,

Kunnioittavimmin täten lähetän Teille, Herra
Ministeri, raporttini N:o 1 (Wien) aiheesta:

Itävallasta.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, täydellisen
kunnioitukseni vakuutus.

M. Vuolijoki

Herra Ulkoasiainministeri

Vapasherra A. Y r j ö - K o s k i n e n ,

Helsinki.

TERWAKOSKI

1932

Salainen.

W I E N I - SSÄ OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 1.

Berlini -ssä 4 p:nä joulukuuta 1932.

No	52 87 ae.	D.	32
8	12.32.		
OSASTO			
5	05		

Asia:

Itävallasta.

Vaikka kauppatase yhä on passiivinen ei voi kieltää, että paranemisen oireita on vähän nähtävissä. Viime vuoden vastaavaan aikaan verraten on tuonnin ylijäämä 10 kuukauden aikana pienentynyt 154 miljoonalla shillingillä, mutta on se vieläkin lokakuun lopussa 537 miljoonaa shillinkiä.

Ilahuttava asia on myöskin, että Kredit-Anstaltin romahduksessa on saatu aikaan sopimus ulkomaisten velkojain kanssa. Opetusministeri (!) Rintelen onnistui Englannissa saamaan sopimuksen aikaan, jonka mukaan ulkomaisista saatavista, jotka ovat 210 miljoonaa shillinkiä, annetaan 70 miljoonaa anteeksi ja loput 140 milj. maksetaan 7 vuoden kuluessa 20 miljoonalla vuosittain 4,5 % korolla valtion takuulla.

Kauppasopimusneuvottelut, joita Itävallan ja Unkarin hallitusten välillä on käyty jo pitkän aikaa Budapestissa ovat lopulta johtaneet sopimukseen, joka parhaillaan on parlamenttien käsiteltävänä.

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

Huomattavin etu, jonka kautta Itävallan vienti Unkariin tulee kasvamaan, on se, että muutamat Itävallan vientitavarat saivat määrättyihin kontingentteihin asti oikeuden nauttia erikoisen suosiollista vientiluottoa. Erikoista huomiota tässä kauppasopimuksessa herättää n.s. bilanssiklausuli, joka määrää Unkarin ja Itävallan välisen kaupan suhteeksi 1:1,5. Tällaisen suhteen määrittämisestä voidaan olla ja on oltukin eri mieltä. Tässä tapauksessa kuitenkin on olemassa mahdollisuus myöskin saavuttaa sovitettu suhteellisuus, koska Unkarin vehnänviennin Itävaltaan jäädessä pois tulee Itävallan bilanssia 30 milj. shillingillä hyvitetyn ja koska Unkarin puolelta tehdyt myönnytykset tulevat epäilemättä kohottamaan Itävallan vientiä Unkariin n. 20-30 milj. shillingillä. Muuten on sekakomitealla, jonka tehtävänä on kahden kuukauden väliajoin tarkistaa sopimusmaiden kauppasuhteiden kehitystä, annettu mahdollisuus laajentaa myönnytyksiä, jos huomataan, että puolella tai toisella päämääräksi asetettua suhdetta ei saavutettaisi. Kauppa- ja teollisuuspiirit tervehtivät tätä järjestelyä erikoisella tyytyväisyydellä sen vuoksi, että suhteen saavuttamiseksi käytetään myönnytyksien laajentamista eikä niiden supistamista.

Mitä kauppasopimuksen yksityisiin positioihin tulee ovat Itävallan Unkariin viennissä kaksi tärkeintä tavaraa, selluloosa ja sanomalehtipaperi, saaneet tyydyttävän ratkaisun. Puutavara ja naudat asetettiin vastatusten. Itävalta saa viedä 7000 vaunua sahapuuta ja Unkari saa tuoda Itävaltaan vastaavan arvon nautoja. On arvioitu, että Itävallan puutavaran vienti Unkariin tulee nousemaan n. 10-11 milj. shillinkiin. Selluloosalle ja sanomalehtipaperille myönnettiin kontingentti 900 vaununlastia. Näin sillä vakuutuksella, että selluloosa käsitellään suosituim-

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C25.

ASIA: _____

Wienissä olevan lähetystön raportti n:o 2.

Ministeri Tallas.

6/11 1932.

FINNISCHE GESANDTSCHAFT
WIEN

Kirjelmä n:o 2222

Wienissä 7 p:nä marraskuuta 1933.

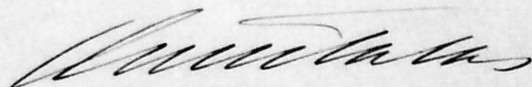
	4 360 h.c.	33.
13/11-33.	109	L.H.
	ADP	ADIA
5	C 25	

Herra Ministeri,

Minulla on täten kunnia lähettää Wienin lähetystön
raportti n:o 2, jonka nimikkeenä on

Valtiollinen tilanne Itävallassa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioi-
tukseni vakuutus.

1

Herra Ulkoasianministeri

A. Hackzell,

Helsinki.

Wieni

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 2

Wieni ssa 6 p:nä marras kuuta 19 33.

Asia: Valtiollinen tilanne

Itävallassa.

4/360 hve. 33
18/11.33
5 P25

Jaksaako Dollfuss pysyä vallassa, on kysymys, joka ennen muita on keskustelun alaisena Itävallassa. Eikä ole harvinaista, että tähän kysymykseen antavat kielteisen vastauksen sellaisetkin henkilöt, jotka eivät ole Dollfussille vihamielisiä. Kun kysyy heiltä perusteluja tähän mielipiteeseen, vetoavat he maan sisällisen ja ennenkaikkea taloudellisen tilan heikkouteen.

Kun vasta joitakin päiviä olen oleskellut Itävallan pääkaupungissa ja sillä aikaa luonnollisesti päässyt etupäässä vain viralliseen keskusteluun Itävallan johtavain miesten ja täällä akkreditoitujen lähettiläiden kanssa, täytyy esitykseni etupäässä nojata vain johtopäätöksiin, jotka olen voinut tehdä mainituista keskusteluista. Koetan kuitenkin tarkastaa kysymystä tapahtuneiden tosiasian valossa, koska silloin samalla myöskin olen tilaisuudessa tekemään selkoa Itävallan nykypäiväin tärkeimmistä problemeista.

Dollfuss voipi luonnollisesti kaatua ulkopoliittisista tahi sisäpoliittisista syistä.

Että ainakin tällä haavaa Dollfussin kaatuminen ulkopoliittisista syistä ei tulle kysymykseen, myönnettäneen yleisestä. Se voitaneen jo sanoa, että Dollfussin on onnistunut torjua - ainakin tällä kertaa - Saksan pyrkimykset sulattaa Itävalta muodossa tahi toisessa itseensä.

JAKELUOHJE: tavallinen

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Taistelussaan Saksaa vastaan on Dollfuss erittäin taitavasti kyennyt käyttämään hyväksensä kaikki vastustajansa tekemät virheet. Ja ne virheet, joihin Saksan valtakunnan johto on taistelussaan Itävaltaa vastaan tehnyt itsensä syypääksi, eivät ole olleet verratavasti pienet. Muistettakoon, että vain joku vuosi sitten Itävalta ihastuksella tervehti tulliliittoa Saksan kanssa, josta tulliliitosta tosin ei sitten Ranskan vastarinnan vuoksi tullut mitään. Siihen aikaan voitiin vielä sanoa, että käytännöllisesti katsottuna koko Itävalta oli yhdistämisen puolella. Viittaan ministeri Wuolijoen raporttiin maaliskuun 29 päivältä 1928, jossa hän kertoo ulkoasiain pääsihteeri Peterin selittäneen, että Itävallassa ainakin 85 % kaikista äänistä olisi yhdistämisen kannalla. Tällä haavaa ovat Anschlussin puolella vain kansallissosialistit, joiden lukumäärän kuitenkin väitetään olevan kasvamassa. Kansallissosialisteja kannatetaan erityisesti Kärntenissä, Steiermarkissa, Tirolin, Salzburgin ja Vorarlbergin maissa, jotavastoin heidän vaikutuksensa on pienempi Ylä- ja Ala-Itävallassa, Wienissä ja Burgenlandissa.

Epäilemättä Saksa on, kuten jo sanoin, tehnyt monta rakkasta virhettä Itävaltaan nähden ja täten vieroitannut Itävallan kansan enemmistön yhdistämisajatuksesta. On luonnollista, että Hitlerin valtaan pääseminen jo sellaisenaan sai Itävallan sosialistit asettumaan vastustamaan lähentymistä Saksaan, mutta sosialistien vastarinta ei olisi merkinnyt niin paljon, sillä heidän kannatuksensa on ilmeisesti vähenemässä etupäässä siitä syystä, että veronmaksajat katsovat, että sosialistit ovat suurimmaksi osaksi syypäät Itävallan ja varsinkin Wienin kaupungin kurjiin taloudellisiin oloihin. Mutta varsinaisissa porvarillisissakin piireissä on ~~niitä~~ kansallissosialisteja lukuunottamatta - Anschlussajatus kadottanut viehättyksensä. Saksassa ei otettu huomioon sitä suurta eroavaisuutta, mikä on Saksan ja Itävallan kansojen välillä. Saksan kansa, varsinkin preussilaiset näkevät hallituksen ihanteen käskemässä hallituksessa,

joka samalla kykenee saamaan käskynsä toteutetuksi. Saksalaiset vaativat, että valtiossa kaiken tulee olla organisoitua - pienimpiäkin yksityisryhmiä myöten - vaikkapa se johtaisi yliorganisointiinkin. Itävaltalaiset harrastavat paljoka enemmän yksilöllisyyttä ja tämän mukaisesti he haluavat, että kansalaisen pitää pyöränä hallituskoneistossakin, saatikka vapaana kansalaisena vapaammin saada työskennellä. Valtion koneistossa tapahtuvat mahdolliset epäsäännöllisyydetkin ovat heille miellyttävämpiä kuin täydellinen koneellistuttaminen. Sanottu pitää varsinaisesti paikkansa Wienissä ja sen ympäristössä, jota vastoin varsinaisten alppimaitten asukkaat jo luonteeltaan paljoka enemmän lähentelevät saksalaisia varsinkin bayerilaisia. Tästä johtuukin suureksi osaksi kansallissosialismin suuri kannatus juuri alppimaissa.

Saksan kansallissosialistit, joitten koko olemus perustuu kansallisuusajatukseseen, olivat siinä erheellisessä käsityksessä, että Itävallan kansaa täytyisi elähdyttää pyrkimys epäoikeasta muun saksalaisen kansallisuuden yhteyteen niin pian kuin ulkonaiset olosuhteet sen suinkin sallisivat ja kun he kohtasivat Itävallassa vastarintaa, tekivät he sen erhepäätelmän, että vastarintaan on syytä vain hallitus sellaisenaan ja sosialistit. Tämä vastarinta oli kukistettava voimalla ~~joon~~ ja nopeaan. Siitä johtuivat ne miltei väkivaltaiset toimenpiteet, joihin Saksan hallitus ~~ryhtyi~~ ryhtyi Itävaltaa vastaan. Saksa ei tietysti ollut odottanutkaan saavansa näillä toimenpiteillä yhdistämisaajatusta suorastaan toteutetuksi, mutta se toivoi saavansa siten Dollfussin hallituksen kukistetuksi ja sijaan kansallissosialistisen, joka asiallisesti olisi toteuttanut Anschlussajatuksen, vaikka se muodollisesti ulkopoliittisista syistä jäisikin toistaiseksi toteuttamatta.

Mutta kun Saksa tässä laskelmassaan erehtyi, niin se päinvastoin tuli toimineeksi Dollfussin hallituksen lujittamiseksi. Erinomaisen taitavana taktikkona Dollfuss osasi käyttää tilannetta hyväkseen.

Suurvallat huomasivat, että heidän oli pakko tulla Itävallan avuksi, jos halusivat estää Itävallan sortumista Saksan syliin. Kauan puheena ollut kansainvälinen laina Itävallalle saatiin aikaan. Totta on tosin, ettei Itävalta siitä paljoakaan vapaata rahaa saanut, koska suuri osa meni aikaisemmin saatujen ennakkomaksujen suorittamiseen. Mutta siitäkkin oli se etu, että lyhytaikaisten lainain sijasta saatiin pitkäaikainen. Samalla laina tuntuvasti vahvisti Dollfussin asemaa ja teki kotimaisen lainan onnistumisen mahdolliseksi. Kaikista enimmin luonnollisesti Dollfussin asemaa vahvisti tietoisuus, että suurvallat tukisivat häntä.

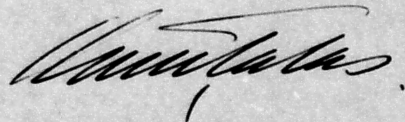
Olisi kuitenkin erähdys, jos edelläsanoitusta tehtäisiin johtopäätös, että Anschlussajatus olisi lopullisesti kuollut. On muistettava, että Dollfuss itse useampaan kertaan on painostanut, että hän haluaa jälleen solmia ystävällisiä suhteita Saksan kanssa. Ja tässä hän jälleen osoittautuu Itävallan kansan luonteen tarkaksi tuntijaksi. Hän tietää, että siinäkin osassa Itävallan kansaa, joka nykyään jyrkästi vastustaa yhdistämistä, kuitenkin valitetaan sitä vihamieli - syyttä, joka nykyään vallitsee kahden valtakunnan välillä, joissa kaksi veljeskansaa asuu, jotka maailmansodassa ovat taistelleet samoissa riveissä. Mutta Dollfuss tietää myöskin, että Itävalta ei ajanpitkään taloudellisesti voi tulla toimeen, jollei säännöllisiä oloja Saksan ja Itävallan välillä saada palautetuiksi. Taloudellisesti Saksa jo olisi voinut pakottaa Itävallan toimimaan tahtonsa mukaan, jolleivät suurvallat olisi tulleet Itävallalle avuksi. Mutta kainka kauan haluavat suurvallat sen tehdä ja - ennen kaikkea - voivatko ne edes saattaa Itävallan talouden ~~terveelle pohjalle~~ terveelle pohjalle, sillä yksistään lainojen varaan Itävalta luonnollisesti ei halua eikä saata tulevaisuuttaan rakentaa. Tässä suhteessa ovat hyvinkin tärkeät Itävallan neuvottelut Italian kanssa, jotka tarkoittavat vapaa - sataman järjestämistä Triestissä Itävaltaa varten. Panin myöskin merkille erään Suomellekin tärkeän sanomalehtiutisen, jossa kerrotaan itali -

välillä
 alaisten ja itävaltalaisten liikemiesten/väestön neuvotteluja itävaltalaisen puun myymisestä Itämaihin. Jos tämä onnistuu, niin voinee Itävallan paperikin entistä laajemmassakin määrin löytää saman tien. Jokseenkin huomattava parannus voidaan jo havaita Itävallan kauppatasteissa. Heinä-elo- ja syyskuussa nousi Itävallan vienti 207, 5 milj. schillinkiin, vastaten samaan aikaan viime vuonna 178 milj. schillinkiä. Lisäys siis 29,5 milj. schillinkiä. Samaan aikaan osoittaa tuonti päinvastaista kehitystä. Sanottujen kuukausien tuonti tänä vuonna oli 272 milj. schillinkiä ja viime vuonna vastaavana aikana 309 milj. schillinkiä. Tuonti on siis vähentynyt 37 milj. schillinkiä. Mutta, kuten huomataan, on tuonti edelleen vientiä paljoka suurempi. Vajauksen peittävät tosin jossain määrin turistiliikkeen tuottamat tulot, mutta nämä tulotkin ovat saksalaisten matkailijain poisjäämisen vuoksi vähentyneet. Kyseessä on myöskin voisiko edes ~~ta~~ suunniteltu Tonavan maitten yhteisymmärryksiin, missä muodossa se sitten tulisikin toteutetuksi, korvata Itävallalle Saksan taloudellisen merkityksen. Nykyinen taloudellisesta heikko Itävalta on pakotettu pyrkimään läheisiin taloudellisiin suhteisiin Saksaan.

Seuraavat tekijät tulevat lähinnä vaikuttamaan Itävallan tulevaisuuteen. Ensinnäkin pysyvä Hitlerin vallassa ja, jos niin käy, muodostuvatko hänen menettelytapansa tulevaisuudessa malitillisemmiksi. Mikäli näin tapahtuu, sikäli tulee Saksaan nähden ystävällisesti suhtautuvain piiri tuntuvasti laajenemaan. Toiseksi, suostuvatko suurvallat tulevaisuudessakin taloudellisesti avustamaan Itävaltaa? Ja kolmanneksi saadaanko sisälliset riidat Itävallassa pysymään kohtuullisissa rajoissa? Viimeksimainittua kysymystä on minun hyvin vaikeata valaista vain viikon kestäneen oleskelun jälkeen Wienissä. Sisälliset olot ovat erittäin sekavat. Ja kun parlamenttia ei kutsuta koolle, joten ei edes tätä valtiollisten piirien ilmapuntaria voida seurata ja lisäksi sanomalehdetkään eivät vapaasti saa ilmaista käsitystään, on

erittäin vaikeata päästä sisällisten olojen todellisen tilanteen perille. Luuissin kuitenkin, että Dollfussin asema on vahva. Paras todistus hänen nauttimastaan luottamuksesta on kotimaisen lainan suuri menestys. Myönnettäköön mielellään, että lainan ehdot olivat vallan erinomaisen hyvät, myönnettäköön edelleen, että voipi olla totta väitteessä, että hallitus pakotti rahalaitokset osallistumaan lainaan ja edelleen, että kun ulkomaista rahaa ei saa ostaa, säästäjät katsoivat vähintään yhtä edulliseksi säilyttää säästönsä valtion obligatioissa kuin yhtä suuren vaaran alaisessa Itävallan rahassa. Tosiasiaksi jää kuitenkin, että lainaa merkittiin ~~lukuun~~ lähes 266 milj. schillinkiä eli Suomen rahassa yli 2 miljardia markkaa ja että merkitsijain lukumäärä virallisesti ilmoitetaan olleen 88000, joten merkitsijää kohden keskimäärin tuli 3000 schillinkiä. Tämä on sittenkin luottamuslause hallitukselle. Pahempi asia on, että nämä rahat lienevät jo suureksi osaksi käytetyt, joten ne eivät kovin pitkälle hallitusta auta. Siitä huolimatta hallitus ei ole ottanut vastaan koko lainaa, vaan ainoastaan 220 milj. schillinkiä. Hallituksen hyvin taitavasti laaditusta tätä tarkoittavasta selityksestä voi kuitenkin ~~helpposti~~ helposti havaita, että hallitus on suostunut siihen, että suuret rahalaitokset, jotka vaan vastenmielisesti olivat merkitänsä tehneet, saavat merkintänsä peruuttaa.

Dollfussin aseman Achilleen kantapää on ja pysyy Itävallan taloudellisen asema. Jos hän suurvaltain avulla siitä selviytyy, niin uskon hänen kykenevän kaikki muut vaikeudet voittamaan.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C25.

ASIA:

Saksissa olevan lähetystön rap. n:o 2.

Ministeri Huolijoki.

Berlin, 14/12 1932.

Berlinissä, joulukuun 5 p:nä 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

FINLANDS BESICKNING

nr 3388/634/32.

ULKOASIAINMINISTERI		
53/89/ae		D. 32
8/12-32	5	LE
EUROPA	EUROPA	ASIA
5	C25	

H e r r a M i n i s t e r i ,

Kunnioittavimmin täten lähetän Teille, Herra
Ministeri, raporttini N:o 2 (Wien) aiheesta:

Juoruja Jugoslaviasta.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, täydellisen
kunnioitukseni vakuutus.

M. W. Koskinen

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. Y r j ö - K o s k i n e n ,

Helsinki.

Salainen.

W I E N I - S S Ä O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 2 .

Berlini -ssä 4 p:nä joulukuuta 19 32.

KÄSITTELYTIEDOT		
N:o	/	D.:
	N:o	L:
RYHMÄ	OSASTO	ALUE

Asia:

Juoruja Jugoslaviasta.

Wienin sekä politillisissa että diplomaattisissa piireissä ollaan nykyään kovin pessimistisiä Jugoslavian oloista. Kansalliset vastakohtat serbien ja kroatien kesken ovat yhä kärjistyneet. Vielä pari vuotta takaperin oli kuningas Aleksanterilla jonkun verran kannatusta kroatien keskuudessa, joten hän voi esiintyä jonkunlaisena välittäjänä, mutta nyt hän on menettänyt kaikki sympatiat Kroatiassa. Jugoslavian Berlinin lähettiläs Balugdzic oli kuninkaan pyynnöstä käymässä Kroatiassa ja koettamassa saada aikaan jonkunlaista sovintoa, mutta epäonnistui täydellisesti.

Kysymykseeni, mitä kroatit tahtovat, vastattiin Wienissä: Vielä jonkun aikaa takaperin he olisivat tyytyneet pitkälle menevään kultuuri-autonomiaan, mutta nyt he vaativat täydellistä itsenäisyyttä.

Ruotsin lähettiläs Wienissä Unden, joka on

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

akkreditoitu myöskin Jugoslaviassa, sanoi valtakunnan nykyään pysyvän koossa vain armeijan turvin, jonka hän arveli olevan uskollisen niin kauvan kuin upseereille maksetaan palkkaa. Mutta se voi piankin loppua, sillä valtakunnan raha-asiat ovat perin kurjat, lisäsi hän.

Toisten tietojen mukaan armeija ei olekaan niin luotettava, sillä kroatilaisten upseerien keskuudessa on laaja salaliitto kuningasta vastaan ja eräs englantilainen sanomalehtimies, joka hiljattain oli ollut pari viikkoa Jugoslaviassa, arveli että siellä voidaan milloin tahansa odottaa kuninkaan kuolemaa, mikä Jugoslaviassa tapahtuu vanhojen traditioiden mukaan.

Jännittynyttä mielialaa kuvaa, että kroatien johtaja Zagrebissa (Agram) Matshek kulkee aina neljän aseistetun miehen vartioimana. Wienin politillisissa piireissä valitettiin muuten sitä seikkaa, että kroateilla ei ole kykenevää johtajaa, sillä Raditschin mantteli on liian suuri pikku advokaatti Matshekille.

Matshek